

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

**СХОДОЗНАВСТВО.
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Тарасова Л.В. Лексические средства описания природы в поэзии Гу Чэна.....	68
Узун Мурат. Литература как форма выражения идейно-эстетических взглядов Гаяза Исхаки.....	71

ПЕДАГОГІКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СХІДНИХ ДИСЦИПЛІН

Alibekiroğlu Sertan. Negative Effects of the COVID-19 Pandemic on Teaching Turkishi as a Foreign Language	74
Андрущенко Д.Ю. Використання скоромовок для формування фонетичних навичок на заняттях з турецької мови.....	78
Хоссейн Баят. Проблеми викладання перської розмовної мови іноземним студентам.....	81
Бондаровська Л.О. Освіта – центральна ідея вчення Конфуція.....	83
Ільченко А.Р. Розвиток фонетичної усвідомленості на першому році вивчення китайської мови як другої іноземної	85
Компанієць О.В. Доцільність ізраїльського досвіду підготовки педагогічних працівників для системи неформальної освіти у системі освіти України.....	87
Лі Сіньцзе. Естетично-спрямовані дисципліни: можливості та проблеми викладання он-лайн	88
Лю Чжицян. Стратегії викладання естетично спрямованих дисциплін за допомогою діджитал-інструментів: досвід університетів КНР.....	90
Науменко С.С. Спеціалізовані навчальні заклади для обдарованих дітей КНР.....	92
Семеніст І.В., Махачашвілі Р.К. Параметри оцінки якості цифрового навчання на програмах зі східних та європейських мов в умовах КОВІД-19.....	93
Скразловська І.А., Прокопчук К.С. Жанрові особливості турецьких мані та способи їх використання на заняттях з турецької мови	96
Цзи Фенлай. Зміна концепцій естетичного розвитку учнів під впливом суспільних змін.....	98
Щербакова О.В. Вплив традицій на завдання дошкільної освіти в Китаї і за кордоном.....	99
Ян Чжуан. Педагогічні традиції національної хореографії Китаю.....	101

КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО КРАЇН СХОДУ

Баштынская М.Р., Кукленко Н.Е. Восточная философия, воплощенная в гравюре.....	102
Вигівська Р.Р. Культура та традиції Об'єднаних Арабських Еміратів.....	104
Даниленко М.В. Дракон у китайській міфології.....	105
Жукова К.Є. Китайська каліграфія як засіб самовираження.....	107
Корнєв А.Ю. Європейські впливи на китайське образотворче мистецтво початку ХХ століття.....	109
Кошеленко Е.В. Идейно-философское начало эстетического восприятия японцев.....	111
Мишеньова К.Ю. 孔子的思想与不同时代儒家思想的差异.....	113
Попова М.Д. Художньо-естетичне осмислення краси в Китаї.....	114
Ріпчанська К.Р. Порівняльний образ дракона у китайській та слов'янській культурах.....	115
陈春侠. 中国人的生日. Святкування дня народження в Китаї.....	117
Чупир Ю.В. Вплив конфуціанства на формування китайського менталітету.....	118

ІСТОРІЯ СХОДУ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Білик В.А. Историк-ориенталист, мовознавець та письменник А. Кримський: пошанування на Волині.....	120
Гоков О.О. Отдел Генерального штаба при штабе Кавказского	

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТУРЕЦЬКИХ *МАНІ* ТА СПОСОБИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

Скразловська Ірина Анатоліївна, доц. кафедри східних мов

Прокончук Катерина Сергіївна, студентка 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.

Турецькі фольклорні твори є одними з найрізноманітніших та найцікавіших літературних творів світу. Найкоротшою, але у той же час фундаментальною формою турецької усної поетичної творчості є *мані* – схожі за жанром на українські частівки та коломийки чотиривірші переважно побутового характеру, які ще не були темою окремого дослідження в українській тюркології.

Як зазначає турецький дослідник М. Йеніасир, «турецькі *мані* – це лаконічний вираз колективної свідомості турецького народу, ставлення колективного духу до життєвих подій, яке вміщується в чотири рядки. Майже кожна людина, незалежно від того, має вона певну освіту чи ні, може знайти у своїй пам'яті декілька *мані*, бо, певне, немає нікого, хто не чув би від своєї бабусі чи матері *мані* з приводу якогось випадку» [7, с. 411].

Отже, метою нашого дослідження є описати жанрові особливості чотиривіршів *мані* та визначити способи їх використання під час вивчення турецької мови як іноземної.

Мані – одна з основних віршованих форм турецької народної літератури, яка складається лише з однієї строфи. У кожному рядку *мані* 7-8 складів, найпоширеніша схема рим – ааба, але можуть бути й інші варіанти. *Мані* промовляються чи виконуються під супровід народних інструментів – давула та зурни. Зазвичай смислове навантаження лежить на третьому та четвертому рядках. Перші два рядки, описуючи певну ситуацію, створюють зв'язок змісту *мані* із зовнішнім світом. Почуття та судження розкриваються у третьому та четвертому рядках. Тобто перша частина вірша є відправною точкою для асоціацій, емоцій та думок, які відображають основну ідею вірша [3, с. 185-197]:

Masa üstü pekmez

Bu pekmez bana yetmez

Memleketimin kızları

Altınsız gelin gitmez [4].

За змістом можна виділити *мані* **ліричні** (темою яких є емоційні переживання: любов, туга, ревності, захоплення), **побутові** (які можуть відображати спілкування між сусідами, родичами, сусідніми селами тощо), **обрядові** (виконуються на весіллях, церемоніях обрізання, під час провідів до армії, сільських днів взаємодопомоги, на свята Хидерлез та Навруз та ін.), **ігрові** (виконуються під час колективних ігор та святкувань), **повчальні** (темою яких є поради старшого покоління молодшому). І. Башгьоз висловлює думку, що під час народних святкувань і гулянь *мані* беруть на себе комунікативну функцію [2, с. 225], тобто в усталеній віршованій формі забезпечують спілкування та вираження певних емоцій та повідомлень. У минулому дуже поширеною було те, що ми сьогодні назвали б «*мані-батл*» – читання чи спів *мані* двома особами чи групами осіб у формі сперечання чи дискусії. У наш час це в основному робиться між дівчатами чи членами однієї родини. На церемоніях одруження подружки нареченої співають *мані*. *Мані* використовуються й під час традиційних ворожінь. Наприклад, в ніч на Хидерлез (свято весни й посіву у тюркських народів) дівчата, загадуючи бажання, пишуть *мані* на папірцях та кладуть їх у горщик. З ранку з горщика витягують один вірш, який вважається передбаченням [1, с. 2].

Е. Артун зауважує, що сюжет і теми традиційних *мані* та сучасних *мані* відрізняються. Традиційні *мані* базуються на якійсь побутовій події чи ситуації, в них відтворюються почуття й емоції: любов, бажання одружитися, туга за сином чи чоловіком тощо [1, с. 3]. Темою ж сучасних *мані* може бути будь-що. М. Гьокчеоглу наводить приклад патріотичних *мані* Північного Кіпру, хоча політичні теми зовсім не властиві *мані* як жанру [5].

За композицією турецький дослідник мані М. Гьокчеоглу виокремлює [7, с. 411]: 1) **прості мані** (*düz mani*) (вірш являє собою композиційно завершене змістовне ціле та виконуються однією людиною); 2) **мані-діалоги** (*karşılıklı çift mani*) (чотиривірш виконується двома особами у формі діалогу за схемою «повідомлення – реакція» чи «питання – відповідь»); 3) **мані-дискусії** (*çatışmalı mani*) (композиційно пов'язані між собою декілька мані, які виконуються двома особами чи двома групами осіб у формі сперечання). Яскравим прикладом третього типу є обрядове мані-сперечання між невісткою та свекрухою:

*Sokakta geziyorsun
Oğlumu üzüyorsun
Sende ne güzellik var
Maymuna benziyorsun*

*Çarşıda it kaynana
Başında bit kaynana
Biz oğlunla yan yana
Dışarı git kaynana* [6].

Таким чином, мані можна назвати скарбницею колективного духу турецького народу, бо в них «широ та емоційно відбито структуру та світогляд турецького суспільства» [1, с. 1], його традиції, звички, моральні та духовні цінності, родинні відносини, почуття, радості й печалі. З огляду на це мані можуть бути цінним матеріалом для вивчення на заняттях з турецької мови, турецької літератури, лінгвокраїнознавства Туреччини, а також у позааудиторних заходах, пов'язаних з культурою Туреччини. Ми пропонуємо такі способи використання мані під час навчання турецької як іноземної:

- залучення мані під час вивчення народних традицій та обрядів (театральна постановка сватання дівчини, розігрування розмови між невісткою та свекрухою / матір'ю та дочкою, ворожіння на майбутнє з використанням мані тощо);
- виконання учнями мані під час святкування Хидерлеза та Навруза;
- вивчення тем та сюжетів мані на заняттях з турецької літератури, визначення на матеріалі мані понять і концептів, важливих для турецького народу;
- «мані-батл» між групами учнів/студентів на заняттях з турецької мови чи літератури;
- складання власних мані в групі за заданою римою чи за заданою темою зі збереженням жанрових особливостей цієї літературної форми.

Отже, мані – це найпоширеніша форма турецького народного віршованого твору, яка має певні структурні й композиційні особливості й використовується майже в усіх географічних регіонах, де говорять турецькою. Це один із рідкісних жанрів, який сформував свою оригінальну виконавську традицію та є «відображенням життя турецького суспільства, показником його національної та емоційної єдності» [1, с. 1]. Використання мані в освітніх цілях є хорошою можливістю для студентів та учнів, що вивчають турецьку, глибше оволодіти мовою турецького народу й долучитися до турецької культури.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Artun, E. Türk Halk Kültüründe Mani Söyleme Geleneği, Manilerin İletişim Boyutu ve İşlevselliği // IV. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türk Dünyasında Maniler) Sempozyumu Bildirileri. – İzmir: YAZ-AR-BİR ve Fethiye Belediye Başkanlığı, 2007. – s. 21-31.
2. Başgöz İ. Manilerimizin Başlıca Temleri // Folklor Yazıları. İstanbul: Adam Yayınları, 1986.
3. Boratav P. N. 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. – İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1997.
4. Maniler. – Режим доступу: [https://tr.wikisource.org/wiki/Maniler_\(M\)](https://tr.wikisource.org/wiki/Maniler_(M))

5. Gökçeoğlu M. Manilerimiz: Kıbrıs Türk Anonim Halk Edebiyatı Toplu Maniler. – KTEV Yayınları, 2002. – 317 s.
6. Türkü ve Maniler. – Режим доступу: <http://www.tasova.gov.tr/turku-ve-manileri>
7. Yeniasır M. Mustafa Gökçeoğlu: Manilerimiz Adlı Kitabın Değerlendirmes // Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi. İzmir. – Cilt: V. – Sayı: 2. – Kış, 2005. – s.411-412.

ЗМІНА КОНЦЕПЦІЙ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ ПІД ВПЛИВОМ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

Цзи Фенлай, аспірант кафедри початкової, дошкільної та професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Поштовхом і новаторською ідеєю для досліджень останнього року стали стрімкі трансформаційні зміни суспільства. Ці зміни набрали експериментально-пошукових активностей у зв'язку із епідемією КОВІД-19, максимальної дистанціонізацією процесів, у тому числі і в освіті. Ця проблема стала актуальною для всіх країн світу не залежно від культурної традиції та особливостей.

Зміна форм навчання призвела і до зміни акцентів у навчанні. Особливу увагу звертаємо на забезпечення формування необхідних компетентностей в умовах дистанційного навчання. З весни 2020 року китайські університети, як і навчальні заклади в усьому світі, переживають безпрецедентний масовий “перехід” від традиційної аудиторної освіти до онлайн-освіти. Через широке розповсюдження коронавірусу (COVID - 19) у Китаї, дотримуючись вимог уряду щодо “безперервного навчання та навчання”, більшість китайських університетів розпочали онлайн-освіту. За короткий проміжок часу мільйони викладачів почали викладати перед екраном комп'ютера, а їхні студенти повинні залишатися вдома та здійснювати навчання дистанційно. З розповсюдженням COVID - 19 у всьому світі, 161 країна Африки, Азії, Європи, Близького Сходу, Північної Америки та Південної Америки оголосила або здійснила закриття шкіл та університетів та більшість університетів запровадили локальне закриття (ЮНЕСКО, 2020). Отже, цей документ визначає принципи ефективної практики вищої освіти в Інтернеті та пропонує тематичне дослідження для колег в університетах щодо розгляду можливості проведення онлайн-освіти за подібних обставин [1].

У цьому контексті ЮНЕСКО зробила такі рекомендації щодо проведення викладацької та навчальної діяльності під час пандемії:

- Вибирати найбільш підходящі та найпоширеніші інструменти для дистанційного навчання.
  - Програми дистанційної освіти повинні бути інклюзивними.
  - Конфіденційність даних та безпека
  - Прийняттю рішень щодо викладання та навчання повинні передувати заходи щодо уникнення психосоціальних проблем.
  - Чітке та послідовне планування заходів що програм дистанційної освіти.
  - Надавати технічну підтримку щодо використання цифрових інструментів вчителям та батькам. Кількість дистанційних платформ має бути обмеженою.
  - Повинні бути розроблені правила дистанційного навчання, які мають неухильно дотримуватися, також необхідно слідкувати за прогресом здобувачів освіти.
  - Тривалість дистанційних навчальних заходів повинна визначатися на основі рівня навичок саморегуляції учнів.
  - Необхідно створювати навчальні Інтернет спільноти та забезпечувати зв'язок [2].
- Але вимушені констатувати, що більшість з переліченого акцентовано на набуття знань. Зовсім інших підходів потребує проблема естетичного розвитку учнів в умовах дистанційної освіти, а відповідно – підготовка вчителів до роботи в цьому напрямі.